

Oslo, 22. april 2020

Til
Statsministerens kontor
Finansminister Jan Tore Sanner
Klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn
Olje- og energiminister Tina Bru
Samferdselsminister Knut Arild Hareide
Kommunal- og moderniseringsminister Nikolai Astrup
Næringsminister Iselin Nybø

NATURVERNFORBUNDETS INNSPILL TIL ARBEIDET MED KRISETILTAK FOR NORSK ØKONOMI

Innledning

Koronaviruset og lav oljepris resulterer i økt offentlig pengebruk for å stimulere økonomien. Naturvernforbundet mener det er helt avgjørende at disse pengene brukes slik at de er i tråd med en nødvendig og langsiktig omstilling av økonomien. Vi trenger å stimulere aktiviteter som bidrar til en mer sirkulær økonomi, naturbevaring og maksimalt 1,5 graders temperaturstigning.

Under finanskrisa i 2008 sank verdens utslipp, men da krisa var over, endte verden opp med enda høyere utslipp enn tidligere. Vi er derfor nødt til å lære av den manglende omstillingen for mer enn ti år siden og bruke anledningen til å skape et mer bærekraftig Norge.

Derfor er det avgjørende at regjeringen prioriterer å stimulere løsninger som blant annet innebærer mer reparasjon og gjenbruk, økt innsats for energieffektivisering av bygningsmassen og grønnere transportløsninger. Det blir også avgjørende å unngå virkemidler som forlenger oljealderen og viderefører det norske samfunnets avhengighet av en sektor som har store miljøkonsekvenser og er særdeles sårbar for svingninger i verdensøkonomien.

I dette brevet vil vi spille inn forslag til prioriteringer som kan vri økonomien i mer bærekraftig retning, både på kort sikt, gjennom endringer som kan tas i revidert statsbudsjett, men også på lengre sikt.

Øk støtten til energiltak i bygninger som varmepumper, balansert ventilasjon og elproduksjon i boliger

For å ta vare på natur og samtidig få tilgang til elektrisk kraft som kan brukes til å fase ut fossil energibruk, står energieffektivisering sentralt. Enova har en viktig funksjon for at vi skal få realisert målet om å spare 10 TWh energi fra eksisterende bygningsmasse. Flere tusen arbeidstakere er i dag sysselsatt i bedrifter som arbeider med å installere varmepumper, ventilasjonsanlegg og solenergianlegg. Dette er arbeidsplasser i små og store firmaer over hele landet. Disse bedriftene trues nå av permitteringer og oppsigelser. Enova hadde vedtatt å kutte eller redusere støttesatsen på en rekke energiltak fra 1. april 2020, men har nå utsatt dette til 1. juli. Det er positivt, men ikke nok. Regjeringen må gå dialog med Enova for å doble støttesatsene for energiltak i husholdningene for resten av 2020 i forhold til dagens nivå, og samtidig se på muligheten for å inkludere flere tiltak i støtteordningen.

Øk bevilgningen til Klimasats

I Klimasats er det en rekke prosjekter kommunene er klare for å gjennomføre. Ved å øke bevilgningen vil flere prosjekter realiseres, og det vil dermed bidra til at kommunene får utløst prosjekter som vil ta dem i en mer klimavennlig retning.

Sats på vedlikehold av jernbane og godsoverføring fra vei til bane ...

For å få toget til å bli et konkurransedyktig og miljøriktig transportalternativ for både person- og godstransporter må jernbanen bli pålitelig, og da må vedlikeholdsinnsatsen trappes betydelig opp. Videre er det viktig at jernbaneinvesteringene som kan bidra til å oppfylle målet om å overføre godstransport fra vei til sjø og bane, blir innfridd i – tråd med Jernbanedirektoratets handlingsprogram, noe som dessverre ikke har skjedd.

... og ikke på motorveier og flyplasser

Vi vil samtidig advare mot å bruke mer penger på utbygging av motorveier og annen infrastruktur som ødelegger natur og matjord og bidrar til økt vei- og flytrafikk og dermed undergraver flere miljømål. Ideen om en ferjefri E39 må skrinlegges og erstattes av et nytt konsept som innebærer opprusting av dagens veier. Nye Veiers utbyggingsportefølje må endres betraktelig, i form av utbedring og opprusting av dagens veier framfor nye motorveier for høy fart. Mange planlagte veiutbygginger vil bidra til mer trafikk og dermed undergrave nullvekstmålet, de vil slå kunne slå beina under målet om å flytte godstransport fra vei til bane og sjø, og de vil forsterke flere miljøutfordringer fra trafikken og skape store naturinngrep samt klimagassutslipp fra byggefasen. Det er derfor avgjørende at veimidlene går til utbedringer og opprusting framfor motorveier og store fjordkryssinger.

Investert i gang- og sykkelveier

Fra 2017 har bevilgningene til utbygging av gang- og sykkelveier blitt redusert hvert eneste år. Utbygging av gang- og sykkelveinettet er en viktig form for infrastrukturutbygging, som vil kunne sørge for mer miljøvennlig transport i landets kommuner og samtidig bidra med verdifulle oppdrag til anleggsbransjen. Bevilgningen må som et minimum økes til samme nivå som i 2016.

Bygg ut kollektivtilbudet i byene

Målet om nullvekst i personbiltrafikken i byene er svært viktig. Dette bidrar til å redusere miljøbelastningen fra transport og til å oppnå attraktive og levende byer, med færre køer og dermed lavere kostnader for blant annet næringslivet. For å oppnå nullvekst trengs det betydelige investeringer i kollektivtransportløsninger i flere av de større byene. Behovet for statlige midler forsterkes når vi lykkes med å begrense trafikken og oppnå en høy andel elektriske kjøretøy, i og med at det reduserer bompengene. Fornebubanen er et eksempel på et stort og viktig kollektivprosjekt som det er skapt usikkerhet rundt, dels på grunn av underfinansiering.

Støtt fylkeskommunal satsing på elferjer

Flere fylkeskommuner har ansvaret for et betydelig omfang ferjetrafikk. Hva slags ferjer fylkeskommunene stiller krav om, og er villige til å betale for, har stor innvirkning på utslippsstatistikken. Noen går i front og satser på elektriske ferjer, men dette koster mye penger. Fylkeskommunenes økonomi tilsier at et stort løft i form av satsing på elektriske ferjer vanskelig kan gjøres uten at det går ut over andre tjenester, som for eksempel busstilbudet. Naturvernforbundet mener derfor at staten snarest bør opprette en støtteordning som fylkeskommunene kan søke om midler fra når de satser på elektriske ferjer. Tilskuddet bør beregnes på bakgrunn av de utslippsreduksjonene som forventes, slik at ordningen stimulerer til størst mulig utslippskutt.

Stimuler gjenbruk og reparasjon

Gjenbruk og reparasjon er viktig for å oppnå en sirkulær økonomi, som sparer samfunnet for ressurser, naturødeleggelse og klimagassutslipp. Reparasjon krever arbeidskraft, og dette er

dyrt. En måte å stimulere denne delen av økonomien på vil være å fjerne merverdiavgiften på reparasjoner og heller operere med nullsats. Dette kan iverksettes raskt.

Opprett et forskningsprogram om bruk av restmasser fra metallindustrien

Norges forskningsråd bør få ekstramidler til oppstart av et nytt forskningsprogram om bruk av restmasser fra mineralindustrien. Mineralindustrien produserer store mengder restmaterialer som behandles som avfall og dumpes. Disse restmaterialene kan være en ressurs, som bør utnyttes på miljøvennlig måte, i tråd med ønskene om å innføre en sirkulær økonomi. Dette vil kunne skape nye arbeidsplasser og styrke næringslivets grønne konkurransekraft (jmf. Meld. St. 45 (2016–2017) *Avfall som ressurs –avfallspolitikk og sirkulær økonomi*).

Ikke kutt i avgifter med miljøvirkning - gi heller direkte støtte til virksomheter

Naturvernforbundet vil sterkt understreke at krisetiltak og motkonjunkturpolitikk ikke må innebære reduksjon i eller bortfall av miljøavgifter. Miljøavgiftene har en viktig funksjon i arbeidet for å oppnå en effektiv miljøpolitikk, og miljøutfordringene er på ingen måte løst. Kortsiktige, avbøtende tiltak for berørte næringer må heller innebære økonomiske kompensasjonsordninger og ikke tiltak som stimulerer en miljøskadelig aktivitet. Bortfall av miljørelaterte avgifter, som CO₂-avgifter og flypassasjeravgiften, vil bidra til det motsatte.

Sats på grønne investeringer, ikke petroleumsindustrien

I enigheten fra Stortingets finanskomité fra 7. april i år har flertallet bedt regjeringen *vurdere ulike virkemidler og fremme forslag som kan stimulere til investeringer i olje- og gassindustrien og i norsk leverandørindustri senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020*.

Vi vil på det sterkeste advare mot å innføre endringer, blant annet i form av skattelette eller skatteutsettelse, for olje- og gassindustrien. Nå som utslippene må reduseres drastisk, er vi nødt til å ta innover oss at heller ikke norsk petroleumsvirksomhet kan fortsette som før. Vi mener derfor det vil være grunnleggende feil å støtte og tilrettelegge for framtidige investeringer som vil binde oss til klimagassutslipp i mange tiår framover. Videre vil vi sterkt fraråde å gi økonomisk støtte til forskningsprogrammer som fokuserer på økt letevirksomhet og utvinning i petroleumsnæringen. Vi vil anbefale at disse midlene heller spisses mot forskning på teknologi og løsninger som kan stimulere og bidra til utvikling av ny teknologi og teknologioverføring, fra petroleumsvirksomhet til mer bærekraftige næringer og alternativer.

Det er verd å minne om at det ikke er noen garanti for at oljeprisen vil komme tilbake til tidligere høyder. En [rapport fra Rystad Energy](#) viser at investeringsnivået på norsk kontinentalsokkel ligger an til å bli redusert med 56–72 milliarder kroner (38–49 prosents reduksjon) i 2022, sett i forhold til investeringsnivået i 2019. Av dette utgjør koronaeffekten 27–43 milliarder kroner (23–37 prosents reduksjon) i 2022, sett i forhold til investeringsplanene som forelå før koronakrisa. Det medfører at ingeniørtjenester til planlegging av prosjekt faller med rundt 60 prosent fra i fjor til i år, og at rigg- og boretjenester faller 20–30 prosent i 2022, sett i forhold til 2019-nivå. Nedgang relatert til reduksjon av leteaktivitet er ikke med i studien.

Dermed vil ikke nødvendigvis skattelette eller skatteutsettelse påvirke den langsiktige nedgangen olje- og gassnæringen nå står overfor. Krisehjelp for å stimulere til økte investeringer og utvinning vil bare skyve nye oljekriser inn i framtida, hvor fellesskapet blir tvunget til å ta en enda større del av kostnadene og risikoen i potensielt ulønnsomme investeringer. Det er heller ingen garanti for at skattelettelse eller -utsettelse for olje- og gassindustrien automatisk vil komme leverandørindustrien til gode. Derfor er det bedre at leverandørindustrien får tilgang til krisetiltak som kutt i merverdiavgift og arbeidsgiveravgift, samt at oppdrag som ikke innebærer økt olje- og gassutvinning prioriteres, for eksempel vedlikehold og HMS-tiltak på eksisterende plattformer, plugging av gamle oljebrønner med mer, heller enn at olje- og gassindustrien får ytterligere særskilte skattefordeler.

Regjeringen bør derfor (a) lage en oversikt over ferdig planlagte oppdrag for leverandørindustrien som kan igangsettes umiddelbart, som ikke innebærer økt olje- eller gassutvinning, (b) framskynde og øke investeringer og forskningsmidler til grønne næringer og klimajobber, som CCS, grønn skipsfart og så videre, og (c) opprette ekstra støtteordninger for omskolering/oppskilling av arbeidere i petroleums- og leverandørindustrien, slik at tempoet i det grønne skiftet økes betraktelig.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

leder

Kopi: Partigruppene på Stortinget